

УКРАЇНА

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

СЬОМЕ СКЛИКАННЯ

РІШЕННЯ

від 21 квітня 2016 року № 19-5/2016

м. Хмельницький

Про програму охорони
навколишнього природного
середовища Хмельницької
області на 2016 – 2020 роки

Розглянувши подання Хмельницької обласної державної адміністрації та керуючись пунктом 16 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», обласна рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити програму охорони навколишнього природного середовища Хмельницької області на 2016 – 2020 роки (далі – Програма, додається).
2. Доручити Департаменту фінансів обласної державної адміністрації щорічно при формуванні обласного бюджету передбачати кошти на виконання Програми.
3. Доручити Департаменту екології та природних ресурсів обласної державної адміністрації здійснювати координацію роботи з виконання заходів Програми.
4. Доручити обласній державній адміністрації щорічно інформувати обласну раду про хід виконання Програми.
5. Контроль за виконанням рішення покласти на постійну комісію обласної ради з питань будівництва, житлово-комунального господарства, інвестиційної політики, природокористування та екології.

Голова ради

М. Загородний

ПРОГРАМА
охорони навколишнього природного середовища
Хмельницької області на 2016-2020 роки

ПАСПОРТ

1.	Розробник програми	Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької облдержадміністрації
2.	Співрозробники програми	Департаменти охорони здоров'я, освіти і науки, управління житлово-комунального господарства облдержадміністрації, Хмельницьке обласне управління водних ресурсів, Подільська гідрогеологічна партія ДП "Українська геологічна компанія", управління пенітенціарної служби України в області, райдержадміністрації, виконкоми міських (міст обласного значення) рад
3.	Відповідальні виконавці програми	Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької облдержадміністрації,
4.	Учасники програми	Департаменти охорони здоров'я, освіти і науки, управління житлово-комунального господарства облдержадміністрації, Хмельницьке обласне управління водних ресурсів, Подільська гідрогеологічна партія ДП "Українська геологічна компанія", управління пенітенціарної служби України в області, райдержадміністрації, виконкоми міських (міст обласного значення) рад, підприємства, установи, організації області
5.	Термін реалізації програми	2016 – 2020 роки
5.1.	Етапи виконання програми	I етап: 2016 – 2017 роки, II етап: 2018 – 2020 роки
6.	Джерела фінансування заходів Програми	Державний (у тому числі державний фонд охорони навколишнього природного середовища), місцеві бюджети (у тому числі місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища), інші джерела, не заборонені чинним законодавством
7.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, млн.грн.	240,728

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Соціально-економічний розвиток області тісно пов'язано з екологічним станом довкілля, наявністю екологічних проблем та ризиків у регіоні.

Значною мірою стан довкілля Хмельницької області обумовлюється методами ведення сільського та лісового господарства, впливом підприємств у таких розвинених галузях промисловості, як обробна, транспорт і зв'язок, виробництво електроенергії, газу та води, будівництво, а також впливом об'єктів муніципальної інфраструктури населених пунктів.

Оцінка стану довкілля в області свідчить, що практично немає природних компонентів екосистеми, які б не зазнавали постійного негативного антропогенного впливу.

Серед екологічних проблем області, які підлягають вирішенню в перспективі, необхідно виділити:

забруднення атмосферного повітря;

забруднення поверхневих вод недостатньо очищеними каналізаційними стоками;

наявність на території значної кількості непридатних і заборонених до застосування пестицидів, умови зберігання яких створюють загрозу для довкілля та здоров'я людей;

недостатні обсяги утилізації відходів, відсутність обладнаних належним чином полігонів для захоронення відходів і, як наслідок, забруднення території (земель, лісів, водоохоронних зон водних об'єктів) різними промисловими та побутовими відходами;

виснажливе використання біоресурсів та деградація біорізноманіття;

незадовільний стан лісозахисних насаджень, у т.ч. у водоохоронних зонах.

Загострення екологічних та соціально-економічних проблем зумовлює актуальність впровадження в області принципів та засад сталого розвитку.

Першочергова увага до охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності населення – невід'ємна умова сталого розвитку регіону та країни в цілому. Саме тому на території області повинна здійснюватися політика, спрямована на досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, на забезпечення раціонального використання, охорони і відтворення природних ресурсів.

Аналіз загального стану навколишнього природного середовища в області свідчить, що з одного боку, екологічна ситуація загалом задовільна, екологічні показники життєдіяльності кращі, ніж в більшості інших регіонів країни та в середньому по Україні. Це стало причиною визначення Хмельниччини як досить сприятливого регіону для проживання та роботи. З іншого боку, можна зазначити, що в області наявні екологічні ризики і проблеми щодо стану повітряного басейну, поверхневих водних об'єктів та підземних вод, земель та лісів. Рівень забруднень навколишнього середовища в області не є об'єктивно обумовленим, а наявні екологічні ризики і

проблеми за умови ефективної і цілеспрямованої роботи в цьому напрямі можуть бути суттєво зменшені.

Стан довкілля обумовлюється впливом на нього усіх суб'єктів природокористування. Інтегрований еколого - економічний ефект природоохоронних заходів в області залежить від послідовності і результативності дій усіх суб'єктів господарської діяльності, а також від ефективності системи управління у цій сфері.

Необхідність вирішення екологічних проблем регіону є підґрунтям для розроблення Програми охорони навколишнього природного середовища Хмельницької області з терміном виконання до 2020 року.

Програма охорони навколишнього природного середовища Хмельницької області на 2016-2020 роки (далі Програма) – це система принципів, пріоритетних напрямків та конкретних заходів у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Об'єкти, на які спрямовано дію Програми:
 навколишнє середовище регіону в цілому;
 окремі природні компоненти довкілля (атмосферне повітря, підземні і поверхневі води, земельні ресурси і надра, ліси тощо);
 окремі природні об'єкти та території (об'єкти природно-заповідного фонду, тощо);

екологічні аспекти виробничої діяльності підприємств різних галузей, муніципальної інфраструктури населених пунктів і в цілому життєдіяльності населення.

Суб'єкти Програми:
 органи місцевого самоврядування та органи виконавчої влади, установи управління і фінансового забезпечення життєдіяльності регіону;
 місцеві громади та громадяни, які проживають в області;
 підприємства усіх форм власності, що здійснюють виробничу діяльність та надають послуги в різних галузях на території області.

У Програмі визначаються напрями природоохоронної діяльності щодо стабілізації та поліпшення стану навколишнього природного середовища області чи окремих його складових (повітряного басейну, водних ресурсів тощо), які мають організаційно-технічне обґрунтування, фінансове підґрунтя, а також визначаються часовими межами.

2. ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ ОБЛАСТІ, НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ЯКИХ СПРЯМОВАНО ПРОГРАМУ

Атмосферного повітря

Загалом по області нараховується близько 1900 підприємств забруднення, найбільшу кількість їх розташовано у містах області. Загальний викид забруднюючих речовин від стаціонарних джерел по області становив близько 17 тис. тонн на рік.

Основні підприємства – стаціонарні забруднювачі атмосферного повітря Хмельницької області:

1. ПАТ „Подільський цемент”;

2. ДК “Укртрансгаз” НАК “Нафтогаз України» в особі УМГ “Київтрансгаз” (Красилівське лінійне виробниче управління магістральних газопроводів).

Найбільші обсяги викидів в атмосферне повітря області спостерігаються за такими шкідливими речовинами: тверді речовини, діоксид азоту, оксиди вуглецю.

Динаміка викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря

Показники	2012 рік	2013 рік	2014 рік
1	2	3	4
Загальна кількість суб'єктів підприємницької діяльності, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, (од.)	1786	1848	1879
Загальна кількість суб'єктів підприємницької діяльності, поставлених на державний облік, (од.)	348	370	370
Загальна кількість суб'єктів підприємницької діяльності, що мають дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, (од.)	1690	1820	1848
Потенційний обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел за суб'єктами підприємницької діяльності, поставленими на облік, (тис. тонн)	232,8	264,9	264,9
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та рухомих джерел, тис. тонн	79,685	80,754	79,199
у тому числі:			
від стаціонарних джерел, тис. тонн	16,359	17,219	17,066
від рухомих джерел, тис. тонн	63,326	63,535	62,133
у тому числі від автомобільного транспорту, тис. тонн	55,701	56,196	54,706
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та рухомих джерел у розрахунку на км ² , тонн	3,863	3,914	3,839
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на км ² , тонн	0,793	0,835	0,827
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на одну особу, кг	12,4	13,14	13,1
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від рухомих джерел у розрахунку на км ² , тонн	3,070	3,080	3,012

Протягом 5 років (2009-2014 роки) спостерігались незначні зміни обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. У 2014 році викиди від стаціонарних джерел в області скоротились на 150 тонн, що зумовлено економічною кризою, зменшенням обсягів виробництва, скороченням використання енергоресурсів (газ, мазут, дрова) підприємствами області.

На промислових підприємствах виконуються заходи зі зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Фінансування заходів на підприємствах здійснюється за власний рахунок.

Основними причинами, що впливають на стан якості атмосферного повітря в населених пунктах, є недотримання підприємствами режиму експлуатації пилогазоочисного обладнання, нездійснення заходів із зниження обсягу викидів забруднюючих речовин до встановлених нормативів, низькі темпи впровадження новітніх технологій.

За даними Головного управління статистики в області протягом 2009-2014 років спостерігалось тенденція до зменшення викидів від пересувних джерел забруднення атмосферного повітря. У 2014 році викиди від пересувних

джерел зменшилися на 1,4 тис.тонн, що обумовлено омолодженням автомобільного парку області та переведення на використання стиснутого (зрідженого) газу.

Викиди від автотранспорту за своїми обсягами перевищують викиди стаціонарних джерел у 3,6 рази. Основні забруднюючі речовини, що викидаються – діоксид та оксид азоту, оксид вуглецю, діоксид сірки, сажа, вуглеводні тощо.

Останні роки загальна кількість автотранспорту постійно збільшується, тому є прогнозованим постійне збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферу.

Додатковими факторами, що обумовлюють кількісні та якісні показники викидів, є якість палива, технічний стан транспортних засобів та термін їх експлуатації, технічний стан автошляхів, організація дорожнього руху.

Таким чином, заходи щодо зменшення обсягів викидів від пересувних джерел мають опосередкований характер.

Охорона вод та земель

Річкову сітку Хмельницької області представлено басейнами річок Дністер (займає 7,74 тис.кв.км або 37,6% території), Південний Буг (4,61 тис.кв.км або 22,4%) і Дніпро (8,27 тис.кв.км або 40% території області).

Гідрографічна сітка області нараховує 3733 водотоків загальною довжиною 12880 км, у тому числі великі річки: Дністер (у межах області 152 км) і Південний Буг (140 км); середні річки: Случ (119 км), Горинь (150 км), Збруч (247 км), а також 3728 малих річок і водотоків загальною довжиною 12072 кілометрів. Річок довжиною більше 10 км виявилось 211 (у т.ч. малих - 206) загальною довжиною 4872 км (у т.ч. малих - 4064 км).

Водні ресурси Хмельницької області складаються з поверхневого стоку в середньому 2,1 млрд.куб.м/рік і запасів підземних вод (прогнози – 720,0 тис.куб.м/рік). Водозабезпеченість місцевим поверхневим стоком на одного жителя області становить 1,6 тис.куб.м, що дещо більше ніж середня по державі, проте водні ресурси нерівномірно розподіляються як по території області, так і по сезонах року. У цілому всі галузі економіки області забезпечено необхідною кількістю води.

За даними Хмельницького обласного управління водних ресурсів уся річкову систему області зарегульовано великою кількістю водосховищ та ставків. На території області є 51 водосховище, у тому числі 1 міжобласне – Дністровське водосховище. Більшість водосховищ мають об'єм менше 10 млн.куб.м і лише два з них Щедрівське і водойма-охолоджувач Хмельницької атомної електростанції мають повний об'єм 25,2 і 120 млн.куб.м відповідно.

На території області знаходиться 2709 штучних водних об'єкти (ставки) загальною площею 17,38 тис.га, з яких 1633 знаходяться в оренді, загальною площею 12,75 тис.гектарів.

Більшість ставків і водосховищ використовуються для риборозведення, інші – для водопостачання цукрових заводів та промислових підприємств.

Забруднення водних об'єктів неочищеними та недостатньо очищеними зворотними водами через незадовільний технічний стан водоочисних споруд або їх відсутність – одна з найактуальніших екологічних проблем області.

На території Хмельницької області скид зворотних вод у водні об'єкти здійснюють 80 водокористувачів. Повна біологічна очистка з подальшим скидом очищених стічних вод у водні об'єкти здійснюється на 52 комплексах очисних споруд.

Основними факторами постійного негативного впливу на водні об'єкти області можна назвати періодичне скидання промислових стоків (залпові, недостатньо очищені), надходження поверхневого стоку від виробничих майданчиків підприємств та забудованої території міст без очищення, надходження каналізаційних стоків у випадках поривів на каналізаційних мережах, проведення господарської діяльності в межах прибережних смуг і водоохоронних зон, надмірне рекреаційне навантаження тощо.

Очисні споруди більшості населених пунктів області збудовано ще за радянських часів, вони експлуатуються понад 40 років, не оновлюються і не можуть забезпечити необхідний рівень очистки.

Модернізації і реконструкції потребують очисні споруди в містах Хмельницький, Кам'янець-Подільський, Славута, Шепетівка, Старокостянтинів, Ізяслав, Городок, які працюють неефективно, не дотримується технологія очистки, не ведеться постійний лабораторний контроль за технологічним процесом очистки стоків. Частина каналізаційних мереж в області перебувають в аварійному стані і потребують заміни.

Через аварійний стан окремих вузлів і агрегатів та загальну фізичну зношеність обладнання, несвоєчасне проведення поточних та капітальних ремонтів, перевантаженість або недовантаженість очисних споруд призводить до того, що близько 1 млн. куб. метрів недостатньо очищених стоків щорічно надходить до поверхневих водойм.

Динаміка водокористування

Показники	Одиниця виміру	2012 рік	2013 рік	2014 рік
1	2	3	4	5
Забрано води з природних джерел, усього	млн.куб.м	158,8	119,9	109,7
у тому числі:				
поверхневої	млн.куб.м	111,56	72,4	65,05
підземної	млн.куб.м	47,24	47,5	44,65
морської	млн.куб.м	-	-	-
Забрано води з природних джерел у розрахунку на одну особу	куб.м	120,86	91,2	84,3
Використано свіжої води, усього		117,6	81,22	69,89
у тому числі на потреби:		-	-	-
господарсько-питні	млн.куб.м	30,98	30,59	29,17
виробничі	млн.куб.м	53,54	41,87	32,46
сільськогосподарські	млн.куб.м	2,326	2,285	1,86
зрошення	млн.куб.м	0,006	0,034	0,004

1	2	3	4	5
Використано свіжої води у розрахунку на одну особу	куб.м	89,5	62,1	53,7
Втрачено води при транспортуванні	млн.куб.м	13,48	13,25	12,69
	% до забраної води	8,49	11,05	11,57
Скинуто зворотних вод, усього	млн.куб.м	33,4	33,0	32,29
у тому числі:				
у підземні горизонти	млн.куб.м	-	-	-
у накопичувачі	млн.куб.м	-	-	-
на поля фільтрації	млн.куб.м	1,33	3,777	3,442
у поверхневі водні об'єкти	млн.куб.м	28,95	29,11	28,75
Скинуто зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, усього	млн.куб.м	28,95	29,11	28,75
з них:				
нормативно очищених, усього	млн.куб.м	26,64	25,888	24,06
у тому числі:				
на спорудах біологічного очищення	млн.куб.м	26,30	25,84	24,03
на спорудах фізико-хімічного очищення	млн.куб.м	-	-	-
на спорудах механічного очищення	млн.куб.м	0,047	0,046	0,029
1	2	3	4	5
нормативно (умовно) чистих без очищення	млн.куб.м	1,947	2,401	3,3
забруднених, усього	млн.куб.м	0,369	0,821	1,388
у тому числі:				
недостатньо очищених	млн.куб.м	0,254	0,704	0,956
без очищення	млн.куб.м	0,115	0,117	0,432
Скинуто зворотних вод у поверхневі водні об'єкти у розрахунку на одну особу	куб.м	22,0	22,3	22,1

Залишається проблемою визначення розмірів і меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг вздовж річок та навколо водойм на території області. Площа прибережних захисних смуг по області орієнтовно становить 52,5 тис. гектарів. Прибережні смуги багатьох водойм області потребують негайних заходів щодо покращення їхнього екологічно-санітарного стану: має місце використання земель у супереч вимогам природоохоронного законодавства.

В області водокористування підземних вод здійснює близько 1100 суб'єктів господарської діяльності. На території області нараховується 4002 розвідувально-експлуатаційних свердловини, з яких експлуатується – 1156, а також 541 каптованих і шахтних колодязів, у тому числі що експлуатуються – 102.

Загальні прогнозовані ресурси підземних вод Хмельницької області складають близько 1963,7 тис.куб.м/добу. Із зазначеної кількості ресурсів розвідані та затверджені у Державній комісії по запасах корисних копалин експлуатаційні запаси підземних вод у кількості 442,865 тис.куб.м/добу.

Забруднення підземних вод може відбуватись за рахунок надходження стоків у ґрунт зі зношених каналізаційних мереж і напірних колекторів, забруднення через свердловини, які вийшли з експлуатації, надходження забруднюючих речовин із поверхневим стоком у місцях накопичення промислових і побутових відходів та місцях стихійних звалищ.

Не вирішується питання ліквідаційного тампонажу недіючих артезіанських свердловин, які вийшли з ладу і створюють загрозу забруднення підземних горизонтів. Подальше існування безгосподарних і непридатних до експлуатації свердловин у будь-який час може привести до забруднення підземних вод.

Ще однією проблемою в області є затоплення і підтоплення територій, руйнування берегів річок та водойм, що спричиняє деградацію ґрунтів, загибелі рослинного і тваринного світу, заболочення водоймищ. Населення, що проживає у прибережних селищах і селах, зазнає значних матеріальних та моральних втрат від паводків. Відповідно до розробленої документації по визначенню земель, які затоплюються внаслідок повеней та паводків, що повторюються один раз на 2, 4, 10, 20 і 100 років і завдають збитків суспільному виробництву та даних управління МНС в області, підтоплення та затоплення можуть зазнавати 14583 га земель та 2798 будівель (дворів). Для запобігання і мінімізації збитків від шкідливої дії вод необхідно ретельно вивчати, аналізувати та вчасно здійснювати відповідні заходи. Вирішення питань протипаводкового захисту тісно пов'язане з регулюванням річок, із заходами щодо охорони їх від замулення, впливу водної ерозії, з будівництвом та виконанням інших робіт у заплавах річок.

Небезпечні (токсичні) відходи

Однією з найгостріших екологічних проблем в області є ситуація у сфері поводження з токсичними відходами.

Структура промислового виробництва Хмельницької області характеризується високим рівнем ресурсовикористання, який обумовлений недосконалістю технологій, що застосовуються у виробництві, сприяють значному утворенню і накопиченню відходів виробництва і споживання.

За даними статистичної звітності на підприємствах Хмельницької області щороку утворюється близько 700 т небезпечних відходів. Обсяг накопичених небезпечних відходів станом на 01.01.2015р. у місцях тимчасового зберігання на територіях 353 підприємств області становить: 452,695 т - першого класу небезпеки, 58,4 т – другого, 1433,1 т - третього та 7703869,512 т четвертого (з яких 7675287,8 т складають тверді побутові відходи) класів небезпеки класів небезпеки.

Домінуюче положення за обсягами утворення займають відходи, що містять важкі метали: хром, свинець, нікель, кадмій, ртуть. Серед них переважають відходи гальванічних виробництв та непридатні або заборонені до використання хімічні засоби захисту рослин.

На початок року найбільша кількість гальванічних шламів накопичена на Державному підприємстві “Новатор” і становить 2,945 тис.тонн.

Частково проблема зменшення негативного впливу небезпечних відходів на навколишнє природне середовище вирішується шляхом їх передачі на переробку спеціалізованим підприємствам або повторного використання у виробництві. На території області діє 2 приймальних пункти відпрацьованих люмінесцентних ламп, які мають ртутне наповнення (у містах Хмельницький та

Нетішин). У 2014 році спеціалізованим підприємствам області передано 12,020 тис. штук відпрацьованих ламп, що мають ртутне наповнення.

У 2014 році перероблено і повторно використано більше 39 тонн полімерних відходів, передано на переробку в якості вторинної сировини 198,3 тонни зношених автомобільних шин, близько 286 тонн відпрацьованих мастил використано в різних технологічних процесах, передано майже 11 тонн гальванічних шлаків та більше 57 тонн відпрацьованих акумуляторів передано на утилізацію. Проте, проблема відходів ще далека від розв'язання.

В області сформовано і ведеться реєстр місць видалення відходів та реєстр об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів, проводиться інвентаризація відходів, їх паспортизація. Затверджено 320 паспортів місць видалення відходів, 545 реєстрових карти об'єктів утворення відходів, 31 реєстрову карту об'єктів оброблення та утилізації відходів та розроблено 826 технічних паспортів відходів.

Актуальною проблемою в області є знешкодження медичних відходів. Інфікованість відходів лікувально-профілактичних установ у 1000 разів перевищує інфікованість міських твердих побутових відходів). Неправильність поводження з ними сприяє швидкому поширенню небезпечних інфекцій повітряним і водними шляхом, що призводить до виникнення масових захворювань. Ситуація ускладнюється прогресуючим збільшенням кількості медичних відходів з року в рік.

Так, у 2014 році утворилося відходів від надання послуг з охорони здоров'я людей та ветеринарних і від пов'язаних з цим дослідницьких робіт – 272,9 тонни, передано спеціалізованим організаціям – 273,7 тонн відходів.

У Хмельницькій області є 2 установки (печі) по спалюванню медичних відходів у м. Нетішин – Державний заклад „Спеціалізована медико-санітарна частина №4 Міністерства охорони здоров'я України” та Хмельницькому районі с. Осташки – Хмельницький протитуберкульозний диспансер.

Непридатні або заборонені до використання хімічні засоби захисту рослин (далі ХЗЗР), що складають особливу групу високотоксичних речовин, які не можна використовувати за прямим призначенням внаслідок втрати корисних властивостей, збігання терміну придатності, заборони до застосування, втрати маркування (етикетки) чи неконтрольованого змішування, залишаються складною проблемою.

На 01.01.2016р. кількість непридатних або заборонених до використання ХЗЗР в області становить 254,6685 тонн. У тому числі у розрізі районів: Волочиський – 92,0 тонни (законтейнеризовані); Городоцький – 16,1584 тонни (перезатарені); Кам'янець-Подільський – 4,667 тонни (перезатарені); Красилівський – 2,3908 (перезатарені); Новоушицький – 1,15 тонни (поліетиленова тара); Полонський – 68,2 тонни (законтейнеризовані); Чемеровецький – 24,17 тонни (перезатарені); м. Славути – 45,9323 тонни (перезатарені), які зберігаються у 12 місцях.

Динаміка обсягів накопичених непридатних та заборонених ХЗЗР на території області з 2002 по 2015 роки (станом на кінець року) з урахуванням проведених чергових інвентаризацій у 2004, 2005, 2008 2009 – 2014 років та

уточнень під час проведення робіт із перезатарення непридатних та заборонених до використання ХЗЗР проведення становила в тоннах:

Рік	Кількість	Рік	Кількість
2002	371,88	2009	589,313
2003	388,68	2010	492,836
2004	524,816	2011	444,295
2005	614,8	2012	262,125
2006	624,9	2013	390,125
2007	694,1	2014	379,125
2008	602,662	2015	254,6685

За рахунок коштів Державного та обласного фондів охорони навколишнього природного середовища проведено роботи із забезпечення еколого-безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення та знешкодження непридатних до використання та заборонених до застосування ХЗЗР, у тому числі з підготовки та вивезення їх за межі України. Загальний обсяг вивезених непридатних та заборонених ХЗЗР у ході проведених робіт протягом 2007 та 2013 років становить 1321,457 тонни.

У 2015 році за рахунок коштів обласного бюджету проведено роботи із забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання непридатних або заборонених до використання ХЗЗР до місць їх централізованого зберігання. У результаті виконання цих робіт зібрано 93,3185 тонн непридатних або заборонених до використання ХЗЗР, у тому числі: у Городоцькому - 16,1584 тонн, у Кам'янець-Подільському – 4,667 тонн, у Красилівському – 2,3908 тонн, у Чемеровецькому районах – 24,17 тонн та у м. Славута - 45,9323 тонни.

У ході проведених вищеназваних робіт загальна кількість місць складування непридатних та заборонених ХЗЗР зменшилась з 280 до 12. Повністю очищено місця накопичення непридатних та заборонених ХЗЗР у Білогірському, Віньковецькому, Деражнянському, Дунаєвецькому, Ізяславському, Летичівському, Старокостянтинівському, Старосинявському, Теофіпольському, Хмельницькому, Шепетівському та Ярмолинецькому районах.

Загальний обсяг накопичених непридатних або заборонених до використання ХЗЗР на цей час складає 254,6685 тонни (у тому числі у бетонних контейнерах - 160,2 тонни, у поліетиленовій тарі - 93,3185 тонни).

Стан сховищ, де зберігаються ХЗЗР, умови їх зберігання, у цілому, є задовільними.

Найбільшою небезпекою від накопичень ХЗЗР є:

- негативний вплив ХЗЗР на довкілля та здоров'я людини;
- можливість несанкціонованого доступу та використання ХЗЗР, у тому числі у побуті.

Біологічне та ландшафтне різноманіття

Територія Хмельницької області характеризується значним рівнем антропогенної трансформації, яка є наслідком тривалого різнобічного та

високоінтенсивного використання природних ресурсів з часу її заселення і до наших днів. Завдяки цьому на її території історично сформувався певний тип ландшафту, котрий представлено відповідною структурою природних, напівприродних та штучних екосистем, якісний і кількісний склад яких наведено у таблиці.

Земельні угіддя – складові природних ландшафтів Хмельницької області

Назва угіддя	Площа угіддя	
	тис. га	у відсотках до загальної площі області
1	2	3
Сіножаті і пасовища	271,0	13,1
Ліси та інші лісовкриті площі	287,6	13,9
Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом	24,1	1,2
Території, що покриті поверхневими водами	42,3	2,1
Відкриті заболочені землі	20,2	1,0
Деградовані землі	373,7	18,12
Усього	1018,9	49,42

Природні ландшафти і близькі до них за сучасним станом території та об'єкти займають значну частину області. Найменшої антропогенної трансформації зазнали землі, зайняті лісами, водами, болотами, чагарниками, луками, степовим різнотрав'ям тощо, і вони мають скласти основу для формування національної екологічної мережі на теренах області. На цей час найбільш захищеними є природні комплекси в межах природно-заповідного фонду, представленого 522 територіями і об'єктами, загальною площею 328467 гектарів. Відсоток заповідності на території Хмельницької області становить понад 15.

Разом з тим, не на належному рівні знаходиться стан вивчення флори і фауни області. Це створює додаткові труднощі для успішного і своєчасного здійснення цієї Програми, особливо тієї її частини, яка стосується складення і ведення кадастру рослинного і тваринного світу та організації моніторингу за їх станом. За роки незалежності України в області проведено значну роботу з природоохоронної справи, особливо у плані розширення площі природно-заповідного фонду. Однак, ще необхідно прикласти чимало зусиль для його оптимізації, що робить зазначену Програму особливо важливою у цій сфері. Подальше поліпшення стану справ можливо шляхом значного розширення площі земель не тільки з природним, напівприродним станом, але й завдяки залученню до складу національної екологічної мережі земель, котрі внаслідок тривалої експлуатації зазнали значних деструктивних процесів деградації, забруднення тощо. Більшість з них вимагає термінового вилучення з інтенсивного сільськогосподарського і промислового використання та ренатуралізації шляхом залуження, заліснення, обводнення та інших видів консервації.

Одним з найбільш несприятливих для забезпечення структурно-функціональних зв'язків, притаманних живій природі на території області, є

значний рівень її розораності, який наближається до 61 відсотка. Це великою мірою погіршує умови забезпечення територіальної єдності ділянок з природним і близьким до нього станом ландшафту, що значно ускладнює, а нерідко унеможливорює перебіг процесів біоценотичного і генетичного обміну між популяціями різних видів рослин і тварин, призводить до зниження їх чисельності і переходу до стану рідкісних та зникаючих. Вирішення цих і багатьох інших проблем великою мірою залежить від успішності реалізації цієї Програми.

Завдання щодо охорони біорізноманіття не вирішується під час приватизації земель, підготовки і виконання програм галузевого, регіонального і місцевого розвитку. Відсутність закріплених на місцевості в установленому законом порядку меж об'єктів природно-заповідного фонду призводить до порушення вимог заповідного режиму. На сьогоднішній день винесено в натуру межі 179 об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 15221,54 га, що становить 26,07 % від загальної площі об'єктів природно-заповідного фонду області. Повільними є темпи встановлення у naturі (на місцевості) прибережних захисних смуг вздовж річок та навколо водойм, які виконують роль екологічних коридорів.

У 2015 році Інститутом екології Карпат НАН України розроблено регіональну схему екомережі Хмельницької області.

Під час формування регіональної екомережі Хмельницької області за основу взято дані про її природні умови, рівень господарського освоєння території, розташування ключових ділянок щодо інших центрів біорізноманіття в області та Україні тощо. Ключовою засадою практичного впровадження регіональної екомережі Хмельниччини як складової національної екомережі України є принцип просторової цілісності.

У проекті визначені ресурси різних складових елементів екомережі. Базою для формування регіональної екомережі є мережа природно-заповідних територій та об'єктів Хмельницької області. Під час виділення ядер та сполучних територій (екокоридорів) основну увагу приділено включенню максимально можливої кількості наявних природоохоронних територій та об'єктів. Природні ядра сформовано в межах територій і об'єктів природно-заповідного фонду площею понад 500 гектарів. Екокоридори виділені в межах річкових долин та лісових територій, пов'язаних, здебільшого, з позитивними формами рельєфу. Їхня ширина становить від 500 м до 20 кілометрів.

Буферні зони визначено навколо ядер та екокоридорів, що є необхідною умовою їх захисту, забезпечення обміну генетичним матеріалом, збереження міграційних шляхів для рослин, тварин, грибів. Основний критерій їх виділення – захист екосистем, пом'якшення антропопресингу.

Відновлювальні території розглядаються як складові екокоридорів, буферних зон і потенційний резерв розширення території екомережі. Часто вони з'єднують розриви екокоридорів.

По території області проходять три національні екокоридори. Ієрархічну структуру мережі складають природні ядра та екокоридори національного, регіонального й місцевого рівнів. На території Хмельниччини виділено 13

природних ядер: 3 національного, 5 регіонального, 5 місцевого рівнів. Їх сполучають три екокоридори національного (один широтний – Галицько-Слобожанський лісостеповий і два меридіальних – Бузький та Дністровський), 5 – регіонального (Малополіський, Горинський, Случанський, Збручанський, Калюсько-Ровецький) та 3 – місцевого (Хоморський, Бужоцько-Бузько-Вовксько-Смотрицький, Ушицький) рівнів.

Проаналізовано поширення та охорона рідкісних видів рослин, тварин та рідкісних рослинних угруповань на територіях природних ядер вздовж екокоридорів. Найвищою концентрацією біорізноманіття характеризуються природні ядра, що знаходяться на півдні (НПП „Подільські Товтри”, ландшафтні заказники „Дністровський” та „Калюський”), півночі (НПП „Мале Полісся”) та в центральній частині області (проектований НПП „Верхнє Побужжя”).

Виділено 3 відновлювальні території: Новокириворудківсько-Поляхівська, Жищинецька, Нетішинська.

Особливістю пропонованої схеми екомережі є деталізація внутрішньої структури одного з формальних природних ядер, створеного на основі НПП „Подільські Товтри”. Особливості просторової структури цього парку не дають підстав розглядати його як цілісне ядро екомережі. Тому, у його складі виділені локальні ключові та сполучні території, що дає можливість оцінити його особливу роль у збереженні біорізноманіття, ландшафтних засад його формування й подальшого розвитку. Території парку, що не включені до локальних

елементів екомережі, доцільно розглядати як відновні та буферні території у складі регіональної екологічної мережі.

Основним шляхом розбудови екомережі Хмельниччини є подальша оптимізація природно-заповідного фонду регіону в напрямку створення національного природного парку

„Верхнє Побужжя” та інших природно-заповідних територій та об’єктів, а також обґрунтування деталізації структури елементів екомережі на рівні адміністративних районів.

Концепція екомережі пов’язує природоохоронну діяльність з функціонуванням різних секторів народного господарства (промислового, аграрного, лісгосподарського, туристичного тощо) і є основним елементом сталого розвитку. Формування регіональної екомережі сприятиме збалансуванню природокористування, підтриманню динамічної рівноваги між природними та антропогенними ландшафтами в регіоні, покращенню умов життя людини.

Наукове та інформаційне забезпечення

Дії та заходи з охорони навколишнього природного середовища у Хмельницькій області ведуться із залученням наукових установ.

В області існуючими науковими установами проводиться постійна робота за напрямками:

управління навколишнім природним середовищем та економіки природокористування;

дослідження на вивчення екосистем, природних територій та об'єктів;
розроблення та удосконалення природоохоронних технологій та обладнання.

Результати відповідних наукових робіт застосовуються при прийнятті управлінських рішень, створенні нормативної бази місцевого рівня, розробленні та реалізації природоохоронних проектів і заходів, оголошенні і створенні об'єктів природно-заповідного фонду тощо.

Основні проблеми в цій сфері: низький рівень використання наукових знань з екологічних аспектів при здійсненні виробничої та господарської діяльності, прийнятті управлінських рішень; низький рівень наукового опрацювання екологічних проблем області.

Відповідно до Положення про державну систему моніторингу довкілля, спостереження за певними напрямками у Хмельницькій області проводять відповідні суб'єкти Регіональної системи моніторингу, зокрема:

Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької облдержадміністрації;

Хмельницьке обласне управління лісового і мисливського господарства;

Головне управління Держгеокадастру у Хмельницькій області;

Хмельницьке обласне управління водних ресурсів;

Головне управління Держсанепідслужби у Хмельницькій області;

Хмельницький обласний центр з гідрометеорології;

Подільська гідрогеологічна партія ДП "Українська геологічна компанія";

Хмельницька філія державної установи "Інститут охорони ґрунтів України" ДУ "Держґрунтохорона".

З метою забезпечення відкритості та широкого доступу громадськості до екологічної інформації відповідні дані публікуються в Інформаційно-аналітичному центрі Мінприроди України та на офіційних веб-сайтах Хмельницької обласної державної адміністрації та Хмельницької обласної ради.

Екологічна освіта і виховання. Сприяння громадській діяльності у сфері охорони довкілля

Екологічне виховання та освіта здійснюється в області через систему загальноосвітніх навчальних закладів, де крім викладання природничих навчальних дисциплін читаються спеціальні курси екологічного спрямування. У закладах середньої, спеціальної та вищої освіти курс „Основи екології” входить до загальноосвітніх дисциплін.

Основною проблемою в цій сфері є низький рівень екологічної просвіти серед широких верст населення.

У Хмельницькій області діють громадські організації екологічного спрямування, що реалізують проекти просвітницького характеру, беруть участь у природоохоронних акціях, забезпечують громадський екологічний контроль.

Основною проблемою в цій сфері є низький рівень підтримки громадських природоохоронних заходів серед населення.

3. МЕТА ПРОГРАМИ

Мета Програми – поліпшення екологічного стану довкілля, охорона, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідація негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною і підвищення екологічної свідомості громадян.

4. ОБГРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ І ЗАСОБІВ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ, СТРОКИ ТА ЕТАПИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Програма передбачає формування і реалізацію екологічної політики. Метою екологічної політики є стабілізація і поліпшення стану навколишнього природного середовища області шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку для гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя і здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем.

Обласну екологічну політику спрямовано на:

реалізацію державної екологічної політики України на регіональному рівні;

формування та впровадження екологічно і економічно збалансованої системи природокористування;

збереження і підтримку цілісності природних систем та їх функцій життєзабезпечення;

поліпшення стану навколишнього природного середовища та запобігання його забруднення;

реалізацію в області міжнародних угод та зобов'язань, що ратифіковані в Україні.

Обласна екологічна політика має реалізовуватися через відповідні місцеві програми та галузеві плани дій.

Витрати на реалізацію природоохоронних програм і заходів потребують значних коштів. Сьогодні спостерігається значна обмеженість області і країни в цілому у коштах, необхідних для поліпшення стану навколишнього природного середовища, збереження та раціонального використання природних ресурсів. Це вимагає чіткого визначення пріоритетних напрямів та проблем з метою відпрацювання реалістичних, ефективних та економічно прийнятних рішень. З цією метою, виходячи з реального екологічного стану території області, пріоритети екологічної політики слід визначати з урахуванням таких критеріїв і чинників:

погіршення стану або загрози непоправної шкоди біологічному та ландшафтному різноманіттю;

погіршення здоров'я людей через значну забрудненість довкілля;

втрата природними ресурсами якісних характеристик, зменшення їх кількості, що призводить до зниження продуктивності виробничо-господарської діяльності;

обсяг споживання природних ресурсів;

еколого-економічна ефективність природоохоронних заходів.

Також, на пріоритетність напрямків екологічної політики впливають фактори адміністративно-територіального та ландшафтно-басейнового поділу території області.

Проблеми у сфері охорони навколишнього природного середовища регіону передбачається розв'язати шляхом:

- впровадження ефективного, обґрунтованого та збалансованого механізму охорони довкілля;

– зниження викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;

– реалізації заходів з охорони і раціонального використання водних ресурсів, зокрема, з охорони підземних вод та ліквідації джерел їх забруднення, відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму річок та інших водних об'єктів і заходів щодо ефективності роботи систем водовідведення в районах області;

- виконання робіт, спрямованих на охорону і раціональне використання земельних ресурсів, захист і реабілітацію ґрунтів;

- проведення робіт з екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання та знешкодження непридатних або заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин та тари від них, у тому числі з підготовки та вивезення їх з місць централізованого зберігання;

- постійного контролю обсягів накопичених небезпечних відходів, ХЗЗР та стану приміщень, в яких вони зберігаються.

- забезпечення збереження біологічного і ландшафтного різноманіття, створення репрезентативної системи територій і об'єктів природно-заповідного фонду та формування екомережі;

- заохочення й підтримки наукової, інформаційної та екологічно-просвітницької діяльності, заходів з екологічного виховання й підвищення екологічної культури населення, видання науково-популярної й навчальної літератури з екологічної тематики.

Реалізацію природоохоронних заходів за відповідними напрямками Програми передбачено на період 2016-2020 роки.

Програмою передбачено два етапи:

I етап: 2016 – 2017 роки, II етап: 2018 – 2020 роки.

Терміни реалізації конкретних природоохоронних заходів визначаються проектно-кошторисною документацією, рішеннями органів державної влади та місцевого самоврядування.

5. НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАХОДИ ПРОГРАМИ

Програма узгоджується з Законом України „Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року” від 21 грудня 2010 року № 2818-VI та планується реалізувати за такими основними напрямками:

Напрямок 1. Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня, екологічної безпеки - виконання заходів з охорони атмосферного повітря, охорони і раціонального використання водних ресурсів і земель та поводження з небезпечними (токсичними) відходами;

Напрямок 2. Припинення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття і формування екологічної мережі - збереження біологічного і ландшафтного різноманіття, розвиток природно-заповідного фонду та розробка місцевих схем формування національної екологічної мережі в межах області, у тому числі: створення об'єктів природно-заповідного фонду на територіях, що відповідають умовам забезпечення ефективної охорони природних комплексів, збереження природних ландшафтів на ділянках, що мають історико-культурну цінність, збереження природних ландшафтів на землях промисловості, транспорту, зв'язку, оборони;

Напрямок 3. Підвищення рівня суспільної екологічної свідомості - виконання науково-дослідних, проектних робіт, пропаганда екологічних знань, видання поліграфічної продукції з екологічної тематики, сприяння громадській діяльності у сфері охорони довкілля.

Напрями діяльності та заходи Програми наведені у додатку 2 до Програми.

6. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ, ВИЗНАЧЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

Реалізація Програми дасть можливість:

- поліпшити стан навколишнього природного середовища до рівня, безпечного для життєдіяльності населення;
- знизити обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- знизити техногенне та антропогенне навантаження на водні об'єкти та запобігти забрудненню поверхневих та підземних водних об'єктів;
- досягти екологічно безпечних умов для проживання населення;
- мінімізувати забруднення ґрунтів небезпечними пестицидами, агрохімікатами, важкими металами та відходами;
- припинити втрати біо- та ландшафтного різноманіття і сформувати цілісну та репрезентативну екомережу;
- створити ефективну систему інформування населення з питань охорони навколишнього природного середовища та підвищити рівень екологічної свідомості громадян України;
- підвищити ефективність реалізації регіональної екологічної політики в цілому.

7. ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ, НЕОБХІДНИХ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Фінансування заходів Програми здійснюється відповідно до законодавства України за рахунок коштів, виділених в установленому порядку з місцевих (у тому числі місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища) та державного (у тому числі державний фонд охорони навколишнього природного середовища) бюджетів у межах наявного фінансового ресурсу, а також інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Ресурсне забезпечення Програми наведено в додатку 1 до Програми.

Обсяг фінансування окремо по кожному об'єкту визначатиметься щорічно при формуванні переліку об'єктів, видатки на які здійснюються за рахунок коштів Державного та місцевих, у тому числі обласного фондів охорони навколишнього природного середовища в межах надходжень коштів до вказаних фондів.

Фінансування природоохоронних заходів визначається у встановленому порядку, виходячи із принципу пріоритетності дій по усуненню/зниженню негативного впливу на довкілля та забезпеченню екологічної безпеки, достатнього рівня фінансування окремих заходів, послідовності фінансування довгострокових проектів.

8. КООРДИНАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ХОДОМ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Координацію між виконавцями Програми здійснює Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької облдержадміністрації.

Галузеві підрозділи облдержадміністрації, міськвиконкоми та райдержадміністрації аналізують хід реалізації Програми за підсумками 9 місяців та року. Звіт і пропозиції щодо заходів її виконання надаються Департаменту екології та природних ресурсів Хмельницької облдержадміністрації області до 20 жовтня та до 30 січня щороку. Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької облдержадміністрації щороку, до 01 листопада та до 20 лютого узагальнює подану інформацію, готує звіт про реалізацію Програми та подає його обласній державній адміністрації.

Обласна державна адміністрація щорічно інформує обласну раду про хід виконання Програми.

Контроль за реалізацією Програми покладається на Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької облдержадміністрації, галузеві підрозділи обласної державної адміністрації, райдержадміністрації та міськвиконкоми.

Директор Департаменту екології та
природних ресурсів облдержадміністрації

С. Вавринчук

**Ресурсне забезпечення
програми охорони навколишнього природного середовища
Хмельницької області на 2016-2020 роки**

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми	Етапи виконання програми (роки)					Усього витрат на виконання програми (тис.грн.)
	I		II			
	2016	2017	2018	2019	2020	
Обсяг ресурсів усього, (тис.грн.), у тому числі:	77460,454	70256,925	42653,485	25353,485	25003,485	240727,834
Державний бюджет (у тому числі державний фонд охорони навколишнього природного середовища), тис.грн.	58840,534	51214,405	23383,565	5833,565	5483,565	141134,669
Місцеві бюджети (у тому числі місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища), у тому числі:	18100,0	18500,0	18500,0	19000,0	19000,0	93100,0
обласний бюджет	15100,0	15500,0	15500,0	16000,0	16000,0	78100,0
сільські, селищні, міські	3000,0	3000,0	3000,0	3000,0	3000,0	15000,0
кошти не бюджетних джерел, тис.грн.	519,92	542,52	769,92	519,92	519,92	2872,2

Директор Департаменту екології та
природних ресурсів облдержадміністрації

С. Вавринчук

Напрями діяльності та заходи програми охорони навколишнього природного середовища
Хмельницької області на 2016-2020 роки

№ з/п	Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)	Назва природоохоронного заходу	Термін виконання, роки	Виконавці	Джерела фінансування	Орієнтовні обсяги фінансування, тис. грн.	Очікуваний результат
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня, екологічної безпеки	1.1. Виконання режимно-налагоджуваних та еколого теплотехнічних випробувань на паливо-використовуючому обладнанні (ВАТ „Ізяславський хлібозавод”, м.Ізяслав).	2016-2020	ВАТ „Ізяславський хлібозавод”	Кошти бюджетних джерел	25,0	Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 8,0 т
		1.2. Проведення еколого-режимної наладки котельного устаткування (КП „Ізяславтепломережа”, м.Ізяслав).	2016-2020	КП „Ізяславтепломережа”	Кошти бюджетних джерел	28,0	Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 20,0 т
		1.3. Проведення еколого-режимної наладки котельного устаткування (ПП „Ізяславмолпродукт”, м. Ізяслав)	2016-2020	ПП „Ізяславмолпродукт”	Кошти бюджетних джерел	15,1	Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 14,1 т
		1.4. Проведення еколого-режимної наладки котельного устаткування (Ізяславська ЦРЛ, м. Ізяслав)	2016-2020	Ізяславська ЦРЛ	Кошти бюджетних джерел	21,0	Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 6,5 т

1	2	3	4	5	6	7	8
		1.5. Проведення еколого-режимної наладки котельного устаткування (ВАТ „Реалбаза хлібопродуктів”, м. Ізяслав)	2016-2020	ВАТ „Реалбаза хлібопродуктів”	Кошти небюджетних джерел	22,0	Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 12,0 т
		1.6. Заміна існуючого ПГОУ (ТОВ „Новшляхбуд”, м. Полонне)	2018	ТОВ „Новшляхбуд”	Кошти небюджетних джерел	250,0	Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 29,073 т
		1.7. Заміна технології нанесення фарби (ТОВ „Ювента”, м. Славута)	2017	ТОВ „Ювента”	Кошти небюджетних джерел	22,6	Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 24,739 т
		1.8. Проведення режимно-налагоджувальних робіт на котлах підприємства (МКП „Хмельницьктеплокомуненерго”, м. Хмельницький)	2016 - 2020	МКП „Хмельницьктеплокомуненерго”	Кошти небюджетних джерел	1000,0	Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та економія газу
		1.9. Влаштування системи рециркуляції димових газів котлів (КП „Південно-західні тепломережі”, м. Хмельницький)	2016 - 2020	КП „Південно-західні тепломережі”	50% - міський бюджет; 50% - кошти небюджетних джерел	2977,0	Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на 0,3 т (зменшення викидів NOx)
	1.10. Будівництво споруд для очищення стічних вод, що утворюються в промисловості, комунальному господарстві,						

1	2	3	4	5	6	7	8
		<p>інших галузях народного господарства, у тому числі: - смт Віньківці</p>	2016 - 2020	<p>Управління житлово-комунального господарства Хмельницької обласної державної адміністрації, виконавчий комітет Віньковецької селищної ради, районна державна адміністрація</p>	Державний бюджет, місцеві бюджети	У межах бюджетних призначень	Ліквідація забруднення водних об'єктів
	<p>- с. Давидківці Хмельницького району (Хмельницьке училище підвищення кваліфікації та перепідготовки персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України)</p>	2016 - 2020	2016 - 2020	<p>Управління Державної пенітенціарної служби України у Хмельницькій області</p>	Державний бюджет	У межах бюджетних призначень	Ліквідація забруднення водних об'єктів
	<p>1.11. Будівництво систем роздільної каналізації, каналізаційних мереж і споруд на них, у тому числі: м. Деражня, смт Стара Синява</p>	2016 - 2020	2016 - 2020	<p>Управління житлово-комунального господарства Хмельницької обласної державної адміністрації, виконавчий комітет Деражнянської міської ради, Старосинявської селищної рад, Деражнянська, Старосинявська районні державні адміністрації</p>	Державний бюджет, місцеві бюджети	У межах бюджетних призначень	Покращення роботи каналізаційних мереж

1	2	3	4	5	6	7	8
		<p>1.12. Реконструкція споруд для очищення стічних вод, що утворюються в промисловості, комунальному господарстві, інших галузях народного господарства, у тому числі:</p>					
		<p>- міста Городок, Дунаївці, Деражня., Ізяслав, Кам'янець-Подільський, Старокостянтинів, Славута, Хмельницький, Шепетівка, смт Стара Ушиця Сахкамінь Кам'янець-Подільського району, смт Закупне Чемеровецького району, села. Солобківці, Шарівка та Скаржинці Ярмолинського району (Хмельницька обласна психіатрична лікарня № 1), с. Осташки Хмельницького району (Хмельницький обласний протитуберкульозний диспансер), с. Ружичанка (Хмельницький обласний госпіталь ветеранів війни)</p>	<p>2016 - 2020</p>	<p>Управління житлово-комунального господарства Хмельницької обласної державної адміністрації, виконавчі комітети Солобковецької, Шарівської, Скаржинецької, Осташковецької, Ружичанської сільських рад, Староушицької, Гуменецької та Закупнянської селищних рад, Городоцької, Дунаєвської, Ізяславської, Кам'янець-подільської, Старокостянтинівської, Славутської та Хмельницької та Шепетівської міських рад, районні державні адміністрації, установи</p>	<p>Державний бюджет, місцеві бюджети</p>	<p>У межах бюджетних призначень</p>	<p>Ліквідація забруднення водних об'єктів</p>

1	2	3	4	5	6	7	8
		- с. Климентовичі Шепетівського району (Шепетівська виправна колонія управління Державної пенітенціарної служби України у Хмельницькій області)	2016 - 2020	Управління Державної пенітенціарної служби України у Хмельницькій області	Державний бюджет	У межах бюджетних призначень	Ліквідація забруднення водних об'єктів
	1.13. Реконструкція систем роздільної каналізації, каналізаційних мереж і споруд на них, у тому числі: міста Деражня, Ізяслав, Славути та Старокостянтинів, смт Летичів та Ярмолинці	2016 - 2020	2016 - 2020	Управління житлово-комунального господарства Хмельницької обласної державної адміністрації, виконавчі комітети Летичівської та Ярмолинецької селищних рад, Деражнянської, Ізяславської, Славутської та Старокостянтинівської міських рад, районні державні адміністрації	Державний бюджет, місцеві бюджети	У межах бюджетних призначень	Покращення роботи каналізаційних мереж
	1.14. Ліквідаційний тампонаж або переведення на регульований режим роботи самовиливних артезіанських свердловин	2016 - 2020	2016 - 2020	Виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, власники свердловин	Місцеві бюджети, власні кошти	У межах бюджетних призначень	Зниження ризику забруднення підземних вод
	1.15. Створення водоохоронних зон з комплексом заходів спрямованих на запобігання забрудненню, засміченню та	2016 - 2020	2016 - 2020	Виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад	Місцеві бюджети	У межах бюджетних призначень	Запобігання забрудненню водних ресурсів

1	2	3	4	5	6	7	8
		<p>виснаженню водних ресурсів, у тому числі встановлення та закріплення меж прибережних смуг у природі (на місцевості)</p>	2016-2020	<p>Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької обласної</p>	<p>Місцеві бюджети, власні кошти</p>	<p>У межах бюджетних призначень</p>	<p>Раціональне використання водних ресурсів</p>
	<p>1.16. Виготовление паспортів водних об'єктів</p> <p>1.17. Проведення заходів з захисту від підтоплення і затоплення, направлених на запобігання розвитку небезпечних геологічних процесів, усуненню або зниженню до допустимого рівня їх негативного впливу на території і об'єкти</p>	<p>Виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, районні державні адміністрації</p>	2016		<p>Місцеві бюджети</p>	<p>У межах бюджетних призначень</p>	<p>Досягнення екологічно безпечних умов для проживання населення</p>
	<p>1.18. Проведення робіт із забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання та знешкодження непрадатних або заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин (ХЗЗР) та тари від них, у тому числі з підготовки та</p>	<p>Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької обласної державної адміністрації, виконавчі комітети рад міст обласного значення, районні державні адміністрації</p>	2016 - 2020		<p>Державний бюджет, місцеві бюджети</p>	<p>У межах бюджетних призначень</p>	<p>Ліквідація джерел забруднення</p>

1	2	3	4	5	6	7	8
		вивезення їх з місць централізованого зберігання					
	1.19. Проведення робіт по очищенню об'єктів та територій, забруднених непрайдами або забронених до використання ХЗР (обстеження та регулювання порушених земель)	2016-2020		Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької обласної державної адміністрації, виконавчі комітети рад міст обласного значення, районні державні адміністрації	Державний бюджет, місцеві бюджети	Обсяги фінансування будуть визначатись згідно зі станом об'єктів та територій, забруднених непрайдами або забронених до використання ХЗР у межах бюджетних призначень	Ліквідація джерел забруднення
2.	Припинення втрат біологічного	2.1. Розробка місцевих схем формування національної екологічної мережі в межах	2016-2018	Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької обласної	Державний бюджет, місцеві	У межах бюджетних призначень	Створення нових заповідних об'єктів, виконання

1	2	3	4	5	6	7	8
	та ландшафтного різноманіття і формування екологічної мережі	області		державної адміністрації, районні державні адміністрації виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад,	бюджети		зобов'язань України перед ЄС
	2.2. Розроблення проєктів створення територій і об'єктів природно-заповідного фонду та організації їх територій, у тому числі: НПП „Верхнє Побужжя”, ботанічних заказників загальнодержавного значення „Морозівський”, „Улицький”, „Дністровський”, ботанічного заказника місцевого значення „Варенка”, зоологічного заказника „Яцковецький” та ландшафтного заказника “Гусикова гора”.	2016-2020		Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької обласної державної адміністрації, спеціалізовані підприємства, наукові установи	Місцеві бюджети	У межах бюджетних призначень	Збільшення площі природно-заповідного фонду, збереження цінних ландшафтів
	2.3. Утримання об'єктів природно-заповідного фонду та забезпечення дотримання заповідного режиму, у т.ч.: розроблення землевпорядної документації (проєктів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду) із встановлення меж в надуру (на місцевість) територій та об'єктів природно-заповідного фонду; реалізація проєктних рішень з	2016-2020		Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької обласної державної адміністрації, районні державні адміністрації, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, землевласники і землекористувачі об'єктів природно-заповідного фонду	Державний бюджет, місцеві бюджети	У межах бюджетних призначень	Збереження, відтворення та раціональне використання територій та унікальних природних комплексів

1	2	3	4	5	6	7	8
		<p>утримання, реконструкцій територій та об'єктів природно-заповідного фонду; встановлення і поновлення інформаційних щитів, інформаційно-охоронних та межових охоронних знаків на об'єктах природно-заповідного фонду; облаштування і благоустрій на об'єктах природно-заповідного фонду</p>					
		<p>2.4. Інвентаризація місць осередків існування популяцій тварин та оцінка стану популяцій їх видів, занесених до Червоної книги України та Європейського Червоного списку</p>	2016-2020	<p>Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької обласної державної адміністрації, районні державні адміністрації, спеціалізовані підприємства, наукові установи</p>	Місцеві бюджети	У межах бюджетних призначень	Отримання достовірних даних про стан фауни, занесеної до Червоної книги України
		<p>2.5. Заходи щодо вивчення, ведення державного кадастру, забезпечення охорони тваринного світу, відновлення їх осередків існування, у т. ч. регіонально рідкісних та занесених до Червоної книги України видів тварин</p>	2016-2020	<p>Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької обласної державної адміністрації, районні державні адміністрації, спеціалізовані підприємства, наукові установи</p>	Державний бюджет, місцеві бюджети	У межах бюджетних призначень	Забезпечення охорони тваринних і рибних запасів

1	2	3	4	5	6	7	8
		2.6. Інвентаризація місцезростань видів рослин, занесених до Червоної книги України та Європейського Червоного списку і рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України	2016-2020	Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької обласної державної адміністрації, районні державні адміністрації, спеціалізовані підприємства, наукові установи	Місцеві бюджети	У межах бюджетних призначень	Систематизація, облік, інформація про об'єкти природно-заповідного фонду
		2.7. Заходи щодо вивчення, оцінки стану популяцій, створення та ведення державного кадастру, забезпечення охорони рослинного світу, відновлення їх осередків існування, у т. ч. занесених до Червоної книги України видів рослин	2016-2020	Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької обласної державної адміністрації, районні державні адміністрації, спеціалізовані підприємства, наукові установи	Державний бюджет, місцеві бюджети	У межах бюджетних призначень	Заповідання місць зростання рідкісних видів рослин
		2.8. Заходи щодо охорони тваринного світу та боротьби з браконьерством	2016-2020	Галузеві управління, громадські організації	Місцеві бюджети	У межах бюджетних призначень	Забезпечення охорони тваринного світу
		2.9. Будівництво та облаштування притулків для утримання безпритульних тварин (м. Кам'янець-Подільський, м. Ізяслав)	2016-2017	Виконавчі комітети міських рад,	Місцеві бюджети, кошти небюджетних джерел	У межах бюджетних призначень	Захист тварин від жорстокого поводження
		2.10. Здійснення заходів щодо відновлення корінних природних	2017-2020	Наукові установи відповідно до профілю,	Державний бюджет,	У межах бюджетних	Охорона і збереження

1	2	3	4	5	6	7	8
		комплексів на заповідних територіях		установи природно – заповідного фонду	місцеві бюджети	призначень	типових та унікальних природних комплексів
3.	Підвищення рівня суспільної екологічної свідомості	3.1. Проведення наукових досліджень та проектних розроблень відповідно до напрямків природоохоронних заходів. 3.2. Підготовка та видання поліграфічної продукції з природоохоронної тематики	2016-2020	Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької обласної державної адміністрації, районні державні адміністрації, спеціалізовані підприємства, наукові установи	Державний бюджет, місцеві бюджети	У межах бюджетних призначень	Отримання наукових розробок та обґрунтувань
			2016-2020	Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької обласної державної адміністрації, районні державні адміністрації, спеціалізовані підприємства, наукові установи	Місцевий бюджет	У межах бюджетних призначень	Розповсюдження екологічних знань та інформації
		3.3. Проведення конференцій, виставок, семінарів, фестивалів та інших заходів з питань охорони довкілля	2016-2020	Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької обласної державної адміністрації,	Місцевий бюджет	У межах бюджетних призначень	Підвищення рівня екологічної культури та інформованості
		3.4. Підготовка та проведення щорічних обласних екологічних конкурсів	2016-2020	Департамент екології та природних ресурсів, Департамент освіти і науки Хмельницької обласної державної	Місцевий бюджет	У межах бюджетних призначень	Підвищення рівня екологічної культури та інформованості

1	2	3	4	5	6	7	8
				адміністрації, наукові установи, освітні заклади, громадські організації			
	3.5. Виговлення та розміщення екологічної реклами		2016-2020	Департамент екології та природних ресурсів Хмельницької обласної державної адміністрації	Місцевий бюджет	У межах бюджетних призначень	формування навичок ошадливого ставлення до природи

Директор Департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації

С. Вавринчук